

Спеціалізованій вченій раді Д 26.059.04
Національного транспортного університету
Міністерства освіти і науки України
01010, м. Київ, вул. М. Омеляновича-Павленка, 1

ВІДГУК
офіційного опонента
доктора економічних наук, доцента
ВОВК ОЛЬГИ МИКОЛАЇВНИ
на дисертаційну роботу
ГАЙДАЙ ГАННИ ГРИГОРІВНИ
на тему: «Формування інвестиційної стратегії автотранспортних
підприємств в конкурентному середовищі»,
поданої на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами
(за видами економічної діяльності)

Ознайомлення з дисертаційною роботою, авторефератом та опублікованими науковими працями Гайдай Ганни Григорівни дозволяє надати розгорнуту характеристику результатів дисертаційного дослідження, основні положення якого виносяться на захист.

Актуальність теми дисертаційної роботи. Динамічність трансформації економічного середовища в умовах конкуренції за обмежені ресурси та інновації формує постійні запити щодо забезпечення результативності стратегічного управління інвестиційною діяльністю. Теорія конкуренції, як парадигмальна основа в економічних процесах, є науковим базисом для формалізації просторових впливів на стратегеми розвитку підприємств, розкриваючи принципи, закономірності та орієнтири формування стратегій його поведінки на ринку, в галузі чи в окремих

секторах економічної системи. В умовах функціонування транспортних підприємств стратегії поведінки в конкурентному середовищі мають специфічні, галузеві особливості, продиктовані технічними характеристиками процесів надання послуг та потребами в логістичному й інфраструктурному забезпеченні.

Прикладні аспекти забезпечення результативності інвестиційної активності та стратегічного бачення розвитку транспортної галузі формуються існуючими проблемами техніко-технологічної модернізації, сповільнення темпів інноваційного розвитку та інтелектуалізації поряд із втратами прибутковості внаслідок негативного і тривалого впливу пандемії COVID-19, потребами цифровізації логістичних та комунікаційних систем підприємств.

Особливої уваги в описаних закономірностях функціонування потребує автомобільний сектор транспортної галузі, оскільки його доступність і мобільність, будучи конкурентними перевагами порівняно із іншими видами транспорту, потребують постійної інвестиційної підтримки, стратегічних орієнтирів в модернізації. Інвестиційна стратегія, як прикладний інструментарій економічного розвитку та забезпечення конкурентного статусу автотранспортних підприємств, має орієнтуватись на довгостроковий характер та забезпечення конкурентоспроможності в кризових умовах шляхом енергоефективної й соціально відповідальної модернізації автотранспортної інфраструктури, рухового складу та технологій надання автотранспортних послуг.

З огляду на зазначені аспекти функціонування і розвитку автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі дисертаційна робота спрямовується на вирішення актуальних завдань і розробку науково-методичного інструментарію та практичних рекомендацій щодо формування інвестиційної стратегії, що було чітко сформовано у меті й завданнях дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає актуальним на сьогоднішній день напрямам науково-технічної політики України та завданням реалізації державних науково-технічних програм і, зокрема, Національній транспортній стратегії України на період до 2030 року.

Проведене дисертаційне дослідження відповідає сучасним напрямам розвитку економічної науки та безпосередньо пов'язане з тематикою науково-дослідних робіт, що проводилися кафедрою економіки Національного транспортного університету за темами: «Ринкові відносини і підприємництво» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2011- 2015 pp.); «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0112U008411, 2016 р.) «Економічний розвиток і підприємництво в Україні» (номер державної реєстрації 0117U000126, 2017-2021 pp.), у яких здобувачкою удосконалено теоретичні та практичні засади управління інвестиційною стратегією автотранспортних підприємств у конкурентних умовах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертаційна робота Гайдай Ганни Григорівни, сформульовані мета, завдання, основні наукові положення та результати, висновки в достатній мірі обґрунтовані та викладені у логічному взаємозв'язку. Отримані результати дисертаційного дослідження базуються на великих масивах наукових, аналітичних, нормативно-правових, статистичних та інших інформаційних джерелах, а також авторських методичних пропозиціях та розрахунках.

Логічна структура дисертаційної роботи та послідовність викладення матеріалу дозволяють зробити висновок про системність дослідження та достатню методичну базу. Здобувачка в повній мірі обґрунтувала застосування конкурентної парадигми в обґрунтуванні понятійно-методичного забезпечення управління якістю інвестиційної стратегії

автотранспортних підприємств із використанням методів факторного, експертного, статистичного аналізу. Необхідно відмітити актуальність та професійність застосування цифрових технологій при аналітичних і проектних розрахунках, обґрунтуванні прикладних аспектів імплементації запропонованого інструментарію формування інвестиційної стратегії на автотранспортних підприємствах.

Ознайомлення з матеріалами дисертації, авторефератом та публікаціями Гайдай Г.Г. дає підстави зробити висновок, що наукові положення, рекомендації та елементи наукової новизни, які виносяться автором на захист, мають авторський підхід, є самостійно отриманими результатами, а тому вважаються достатньо обґрунтованими та достовірними.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертаційна робота Гайдай Г.Г. складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел і додатків, що викладено на 260 сторінках, з них – 173 сторінки основного тексту. Результати проілюстровано на 34 рисунках (з них 4 на окремих сторінках) і в 29 таблицях (з них 1 на окремій сторінці). Список використаних джерел загалом налічує 186 найменувань, що представлено на 21 сторінці.

Структура роботи логічна, викладення матеріалу послідовне, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах досліджень авторки. Зміст розкриває тему дисертації, відображає послідовність досягнення мети та вирішення завдань дослідження. Сформовані результати та висновки відповідають поставленим завданням дисертаційної роботи. Оформлення дисертаційної роботи відповідає чинним вимогам. Дисертація написана діловою українською мовою та характеризується сучасним науковим стилем подачі матеріалу. Представлена дисертаційна робота є цілісною та завершеною науковою працею.

Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації. Автореферат відображає зміст, основні положення, висновки дисертаційної роботи Гайдай Ганни Григорівни, оформлені відповідно до вимог п. 13 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (у редакції від № 607 від 15.07.2020 р.). В авторефераті висвітлено основні положення, що є ідентичними структурі, змісту, основним положенням та висновкам і рекомендаціям дисертаційної роботи.

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Основні науково-методичні положення, методичні підходи, рекомендації та висновки дисертаційного дослідження Г.Г. Гайдай є науково-обґрунтованими та достовірними, що забезпечується коректністю постановки наукових і практичних завдань, комплексністю використання методичних прийомів, узагальненням вітчизняних та зарубіжних наукових джерел, логічністю теоретичних та прикладних викладок, опрацюванням значного масиву наукової та економіко-статистичної інформації. Наукова обґрунтованість і новизна результатів дисертаційного дослідження обумовлена застосуванням сучасних методів наукового дослідження, професійним відбором, систематизацією та об'єктивністю оцінки аналізованої інформації.

У дисертації Г.Г. Гайдай викладено власну точку зору відносно формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в умовах конкурентної економіки. До наукових результатів, які удосконалено в контексті авторського підходу, вважаємо за доцільне віднести наступні:

- розробку та імплементацію концептуальних положень процесного підходу до управління інвестиційною діяльністю для автотранспортних підприємств, що окрім визначених політики, цілей, заходів та методів формування та реалізації інвестиційної стратегії, розкриває науково-методичній прикладні положення кожного етапу, враховує специфіку ринку

надання автотранспортних послуг, дозволяє оцінювати та корегувати ефективність інвестиційної стратегії відповідно до рівнів управління (стор. 111-113, 134-144, 172-177);

- обґрутування методичного інструментарію оцінювання результативності та якості реалізації інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства, що базується на аналізі ефективності, ризику, впливі факторів середовища функціонування, а також дозволяє формувати стратегічні орієнтири подальшого стратегічного управління розвитком підприємства у конкурентному середовищі (стор 144-170);

- групування наукових принципів формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств, в системі яких виокремлено базові та специфічні принципи, а також принципи економічної доцільності, котрі, на відміну від існуючих підходів враховують конкурентні стратегічні орієнтири інвестиційної діяльності та відображають необхідність забезпечення ефективності й конкурентоспроможності при реалізації інвестиційних стратегій (стор. 105-108);

- формалізацію системи цілей формування інвестиційної стратегії в умовах конкурентного середовища, що, розкриваючись на мікро-, мезо- та макрорівнях економічного простору автотранспортних підприємств, спрямована на реалізацію мети інвестиційної діяльності й конкретизована у специфіці й масштабності кожного рівня, а також орієнтована на формування орієнтирів і оцінюванні результативності стратегічного управління при формуванні інвестиційної стратегії (стор. 176);

Також, реалізуючи наукові дослідження щодо управління інвестиційною діяльністю автотранспортних підприємства Г.Г. Гайдай отримала концептуальні положення, котрі здатні розвивати економічні науки, а саме набуло подальшого розвитку:

- понятійно-категоріальний апарат інвестиційної стратегії: уточнено сутність поняття «інвестиційна стратегія автотранспортного підприємства»(стор. 38),що визначено авторкою як план з ознаками

спрямованості, обмеженості в часі, адаптивності та обґрунтованості, що формалізує цілі, напрями, форми інвестиційної діяльності, оптимізує структуру інвестиційних ресурсів, оцінює і реалізує інвестиційні можливості та моделює перспективну інвестиційну позицію, тим самим забезпечуючи найбільшу результативність реалізації в конкурентному середовищі; поняття «якості інвестиційної стратегії» як аналітичної характеристики реалізованості інвестиційної стратегії в інтегральній оцінці ефективності, ризиків та впливу факторів макро-, мезо- та мікросередовища в конкурентних умовах (стор. 149);

- класифікація інвестиційних стратегій, що авторкою названо ознакою «за обсягами та джерелами фінансування інвестицій», а за економічною сутністю розкриває характер поведінки фінансового процесу, описуючи агресивний, помірний та консервативний характери вкладення капіталу у реалізацію інвестиційної стратегії підприємства (стор.45-46).

Наведені вище складові наукової новизни дисертаційного дослідження вказують на те, що дисертація Гайдай Г.Г. містить нові, раніше не захищені наукові положення, а отримані й опубліковані авторкою нові науково-обґрунтовані результати у сукупності вирішують поставлені науково-практичні завдання.

Оцінка повноти викладення результатів дослідження в опублікованих роботах. Основні положення, які сформульовані та опубліковані за результатами дослідження, відображають особистий внесок Гайдай Г.Г. у науково-теоретичні та прикладні здобутки в теорії конкуренції, стратегічне управління інвестиційними процесами, а також економічний розвиток підприємств автомобільного транспорту.

Наукові положення, основні результати та висновки дисертаційного дослідження опубліковано у 33 наукових працях, з них: 17 статей, в тому числі: 14 у наукових фахових виданнях України, 1 – в електронних фахових виданнях України; 2 - у науково-періодичних виданнях держав

Європейського союзу (Польща); 16 - публікації тез доповідей на конференціях у різних регіонах України. Загальний обсяг наукових праць складає 8,75 друк. арк., з яких 7,56 друк. арк. належать особисто автору. В опублікованих працях здобувачки відображені сутність отриманих результатів виконаного дослідження, а тому апробацію результатів дисертаційної роботи слід вважати достатньою.

Практичне значення й впровадження результатів дослідження.

Основні положення дисертаційного дослідження мають практичну цінність, оскільки доведені до аналітичних розрахунків ефективності впровадження рекомендацій та інструментарію формування інвестиційної стратегії, її реалізації в проектній і стратегічній діяльності, впливі на конкурентоспроможність автотранспортних підприємств.

Практичне значення отриманих дисертантою результатів підтверджується актами впровадження, що наведено в додатах дисертації, зокрема на автотранспортних підприємствах ПАТ «Київська виробнича компанія «РАПІД» (акт впровадження №016/01 від 6.09.2021 р.), ТОВ «ГОНТА ТРАНС-СЕРВІС» (акт впровадження №05/011 від 28.08.2021) та в навчальному процесі Національного транспортного університету (акт впровадження №2222/05 від 01.10.2021 р.) при викладанні таких дисциплін як «Інвестування», «Економіка підприємства», «Капітал підприємства», «Обґрунтування господарських рішень і оцінювання ризиків».

Виходячи з вищепереліченого, очевидним є те, що в дисертації Гайдай Г.Г. наукові положення в достатній мірі мають практичне значення, а висновки, рекомендації та практична реалізація, що зроблені на основі наукових положень, достовірні, мають логічну основу і обґрунтування.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації.

Відмічаючи загалом позитивну оцінку результатам дисертаційного

дослідження. необхідно відмітити окремі зауваження та дискусійні положення:

- в дисертаційному дослідженні забагато статистичної та аналітичної інформації, котрі доцільно було би розмістити в додатках. Це дозволило б покращити структуру роботи та забезпечило співрозмірність підрозділу 2.1 з іншими (стор. 59-93);

- розглядаючи нормативне регулювання інвестиційної діяльності, авторкою недостатньо приділено уваги законодавчому забезпеченням інвестиційної діяльності підприємств автомобільного сектору транспортної галузі та інституційному середовищі, механізмам фінансування реалізації інвестиційних стратегій в умовах конкурентного середовища (підрозділ 2.3). Доцільно було б додати аналіз існуючої нормативно-правової бази мотивації та врегулювання зі сторони державних інституцій інвестиційних процесів та механізмів, таких як приватно-державне партнерство у інвестуванні автотранспортної інфраструктури, фіscalne стимулуванні модернізації та енергоефективності рухомого складу тощо;

- в підрозділі 3.2 обґрунтовано авторський методичний інструментарій оцінювання якості інвестиційної стратегії. Проте в тексті дисертаційного дослідження не розкрито математичний інструментарій, на основі якого авторка у формулі (3.2) та рис.3.10 застосувала коефіцієнти «3» та «9» (стор. 151,178);

- при обґрунтуванні методичного інструментарію оцінки впливу факторів мікро-, мезо- та макросередовища на якість інвестиційної стратегії авторкою запропоновано використовувати експертну оцінку. Доцільно було б уточнити математичний інструментарій та методи узгодження думок експертів, показати кількість респондентів, довести обґрунтованість аналізу впливу тих чи інших факторів (табл. 3.5, 3.6., 3.7), що посилило б обґрунтованість запропонованого методичного інструментарію аналізу якості інвестиційної стратегії та розкрило б специфіку оцінювання на автотранспортних підприємствах;

- при розробці концептуальних положень формування інвестиційної стратегії автотранспортного підприємства авторкою детально розкрито поняття, підходи до регулювання, функції та математичний інструментарій оцінювання інвестиційного ризику (підрозділ 2.2.), проте в підрозділах 3.2.-3.3, при оцінюванні інвестиційного ризику недостатньо розкрито кореляцію між ризиками ймовірності отримання очікуваних ефектів від реалізації інвестицій в умовах конкуренції (табл. 3.11);
- обґрунтувавши в підрозділі 3.3 систему апробації запропонованого концептуального підходу до формуванні інвестиційної стратегії для підприємств автомобільного транспорту, авторка навела результати опитування щодо напрямів реалізації інвестиційної стратегії у форматі вибору інвестиційних проектів. Доцільно було б доповнити дослідження формалізацією методичних зasad стратегічного управління інвестиційною діяльністю автотранспортних підприємств в умовах конкурентного середовища.

Однак наведені дискусійні питання та зауваження в цілому не зменшують загальної позитивної оцінки дисертаційної роботи і можуть бути предметом дискусійного обговорення під час захисту дослідження.

Загальний висновок. Дисертаційна робота Гайдай Ганни Григорівни на тему: «Формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі» є цілісною, завершеною, самостійною науковою працею, що містить оригінальні підходи до вирішення актуальної наукової та практичної проблеми щодо забезпечення ефективності формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств, котра реалізується в умовах конкурентного ринку транспортних послуг. Отримані результати та висновки достатньою мірою обґрутовані, містять наукову новизну, мають теоретичну та практичну цінність.

Дисертаційна робота за свою актуальністю, обґрутованістю і новизною наукових здобутків, повнотою та структурою, обсягом та

оформленням відповідає вимогам до дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. Зміст автореферату і дисертації, опублікованих праць відповідають паспорту спеціальності 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Таким чином, дисертаційна робота на тему «Формування інвестиційної стратегії автотранспортних підприємств в конкурентному середовищі», що представлена на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук, відповідає вимогам пунктів 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами і доповненнями), а її авторка, Гайдай Ганна Григорівна – заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук зі спеціальності 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки повітряного транспорту
Національного авіаційного університету
Міністерства освіти і науки України

Ольга ВОВК

